

LAPELIS PETRAS

Gimė 1889 08 24 Panemunėlyje Rokiškio rajone,
mirė 1950 07 30 Čikagoje JAV

Kunigas, literatas, spaudos darbuotojas

Pradinę mokyklą baigė Petrograde, progimnaziją Vilniuje. 1907 m. mokėsi Seinų kunigų seminarijoje, 1908 m. išvyko į JAV ir tęsė teologijos studijas Kirilo ir Metodijaus kunigų seminarijoje Detroite, MI.

1914 m. įšventintas kunigu. 1914–1915 m. Čikagos Šv. Kryžiaus parapijos vikaras, 1915–1927 m. Čikagos Visų Šventųjų parapijos klebonas. 1927 m. grįžo į Lietuvą. Įsikūrė Švėkšnoje. 1931–1940 m. ir 1942–1944 m. ėjo Švėkšnos Saulės gimnazijos kapeliono ir klasės auklėtojo pareigas. 1940–1941 m. buvo pasitraukęs į Vokietiją. 1944 m. vasarą išvyko į Vakarų. Prieš karo pabaigą nacių areštuotas ir kankintas Lanzendorfo koncentracijos stovykloje, Austrijoje. 1945–1947 m. JAV dalinių ir lietuvių Bad Woerishofeno stovyklos Vokietijoje kapelionas. 1947 m. atvyko į JAV, prisiglaudė pas Čikagos Švč. Mergelės Marijos gimimo parapijos kleboną J. Paškauską.

1912 m., dar būdamas klieriku, buvo vienas iš „Amerikos Lietuvių Katalikų Moksleivių Susivienijimas“ įkūrėjų, pirmasis jo pirmininkas ir pirmasis šio Susivienijimo žurnalo „Moksleivio“ redaktorius. Į šį žurnalą jis parašė daug straipsnių, eilėraščių. Pasirašinėdavo Vaidevučio slapyvardžiu.

Eilėraščiai ir straipsniai įtraukti rinkinius: „Švėkšnos lyra : poezijos antologija“ (2009), „Šv. Kazimieras Lietuvos karalaitis“ (1915), „Kas rūpėjo Amerikos lietuviams katalikams 1913 m.: referatai skaityti per lietuvių R.-K. federacijos konferenciją Pittsburg, Pa. 24 d. birželio, 1913 m.“ (1914)

Į lietuvių kalbą išvertė ir atskiromis knygelėmis išleido E. Loebo „Kultūra ir spauda“ (1912 m.), komedijų scenai A. Belcikovskio „Pono Felikso apsilankymas“ (1911 m.), J. Chociszewskio „Medicinos daktaras“ (1911 m.), „Nuo ausies iki ausies“ (1913 m.) ir kt. Rankraštyje paliko studiją „Krikščioniškosios civilizacijos likimo klausimu“, Lietuvoje buvo bebaigiąs parengti knygą apie JAV.

Bendradarbiavo periodinėje spaudoje: Lietuvoje spausdino savo straipsnius „Kosmos“, „Tiesos kelias“, „Draugija“, „Židinys“; Amerikoje – „Draugas“, „Moksleivis“ ir kt.

Knygos

Bažnyčia ir laisvė / kun. P. Lapelis. - Kaunas : [s.n.], 1938 (Kaune : spaudė „Šviesos“ sp.). - 23 p.

Evoliucijos teorija ar evoliucijos principas / kun. P. Lapelis. - [Kaunas]: B.l., [1934]. - (Kaune: „Šviesos“ sp.). - 30 p.

Kristupas Kolumbas : didysis jūrų romantikas : jo gyvenimas, herojiški žygiai ir asmenybė : prologas į naujųjų amžių istoriją su iliustracijomis / P. Lapelis. - [Kaunas] : Sakalas, 1938 (Kaune : „Žaibo“ sp.). - 323 p. : iliustr.

Prelatas Kazimieras Šaulys : vienas iš didžiųjų Nepriklausomos Lietuvos kūrėjų, vasario 16-sios dienos akto signataras : keletas būdingesnių bruožų iš jo gyvenimo bei nuopelnų tautai ir bažnyčiai : jo kunigystės auksinės sukakties, 1899.VI.29-1949.VI.29 proga / parašė Vaidevutis-Lapelis. - Boston, Mass. : Darbininkas, 1949. - 67 p. : iliustr., portr.

Vertimai

Belcikowski, Adam. Pono Felikso atsilankymas : vieno veiksmo komedija / A. Belcikowski ; lietuvių kalbon [iš lenkų kalbos] išvertė Vaidevutis. - [S.l. : s.n.], 1911 (Chicago, Ill. : "Lietuvos" spauda). - 40 p. - Orig. antr.: Wizyta pana Feliksa. - Vert. pavardė: Petras Lapelis.

Chociszewski, Józef Roman. Nuo ausies lig ausies : vieno veiksmo komedija / Chociszewski ; vertė Vaidevutis. - Chicago (Ill.) : "Lietuvos" lešos ir spauda, 1913. - 10 p.

Korzeniowski, Józef. Medicinos daktaras : komedija vienoje veikmėje / J. Korzeniowski ; sulietuvino Vaidevutis [Petras Lapelis]. - [S.l. : s.n.], 1911 (Chicago, Ill. : "Lietuvos" spauda). - 41 p. -

Löbl, Emil. Kultūra ir spauda / Emil Loeb ; lietuvių kalbon išvertė Vaidevutis. - Chicago : spauda "Lietuvos", 1912. - 152, [1] p.

Pike, Manley H. Guminiai batai : farsa viename akte / parašyta Monley'o H. Pike ; [vertė P. Lapelis]. Nuo ausies lig ausies : vieno veiksmo komedija / Chociszewski ; vertė Vaidevutis [Petras Lapelis]. - Chicago (Ill.) : "Lietuvos" lėšos ir spauda, 1913. - 12, 10 p.

Vienuolio disputa su rabinu : vieno veiksmo juokai / sulietuvino Vaidevutis [Petras Lapelis]. - Chicago, Ill. : spauda ir lėšomis „Kataliko“, 1913. - 18, [2] p. : vinj.

Žydas ir dzukas : linksma komedijėlė / sulietuvino [iš lenkų kalbos] Vaidevutis. - Chicago, Ill. : spauda ir lėšomis "Kataliko", 1912. - 26 p. : vinj. - Tikrasis vert. vardas Petras Lapelis.

Redaktorius

Amerikos lietuvių katalikų metraštinis. - 1916 / tvarkė ir redagavo kun. P. Lapelis. - [1916] (Chicago, Ill. : „Draugo“ spauda). - 438, [10] p. : iliustr.

Moksleivis : Amerikos lietuvių R[ymo] katalikų moksleivių susivienijimo] organas : mėnesinis laikraštis : [žurnalas]. - Nr. 1 (1912, lapkritis)-Nr. 69 (1918, liepa); 1918, Nr. 8(70) (rugpjūtis)-1921, Nr. 12(110) (gruodis). - Chicago (Ill.) : Amerikos lietuvių R[ymo] katalikų moksleivių susivienijimas], 1912-1921. - 23 cm. - Mėnesinis. – Red... [P. Lapelis], 1913, Nr. 2/4-8/10, 1914, Nr. 21...

Šaltiniai

Chicagos lietuvių istorija, 1869-1959 / Aleksas Ambrose [Ambrozevičius]. - [Chicago, Ill.], 1967. – P. 549.

JAV lietuviai. – Vilnius, 1998-2002. – T. 1 (1998), p. 568-569.

Lietuvių enciklopedija. – Boston, 1953-1985.- T. 14 (1958), p. 164-165.

Švėkšnos lyra / sudarytojas ir redaktorius Petras Čeliaskas. – Kaunas, 2009. – P. 26-30.

Draugas. – 1924, rugpj.23, p. 8.

Katalikas. – 1912, liep. 4 (Nr. 27), p. 5; 1912, liep.11 (Nr. 28), p. 12; 1912, lapkr. 7 (Nr. 45), p. 6; 1913, saus. 16 (Nr. 3), p. 6.

Kova. – 1912, bal. 5 (Nr. 14), p. 2.

Laisvė. –1913, saus. 27 (Nr. 8), p. 3.

Lietuva. – 1909, rugs. 3 (Nr. 36), p. 2–3.

Margutis. – Chicago, 1950, Nr. 8, p. 20.

Metai. – 2011, Nr. 1, p. 148-150.

Žemaičių žemė. – 2008, Nr. 4, p. 46.